

SPORED

31
MAREC

11h00 v Prešernovem gledališču Kranj
Mednarodno srečanje predstavnikov festivalov nacionalnih dramatik

19h30 v Mestnem gledališču ljubljanskem
Dušan Jovanović: RAZODETJA
MGL

01
APRIL

20h00 v Prešernovem gledališču Kranj
Ivan Gankar: POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI
SMG

02
APRIL

18h30 v Prešernovem gledališču Kranj
Andrej Rozman Roza: ZANIČNIŠKO ODMAŠEVANJE
Rozinteaater

20h00 v zasebnem stanovanju na Tavčarjevi ulici v Ljubljani
Simona Semenič: ZGODBA O NEKEM SLASTNEM TRUPLU ali GOSTIJA ali KAKO SO SE ROMAN ABRAMOVIČ, LIK JANŠA, ŠTIRINDVAJSETLETNA JULIJA KRISTEVA, SIMONA SEMENIČ IN INICIALKI Z. I. ZNAŠLI V OBLAČKU TOBAČNEGA DIMA
Zavod Imaginari

42. Teden slovenske drame so omogočili

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Pokrovitelj Šeligove nagrade
TelekomSlovenije

Zanesljivo vesolod
POŠTA SLOVENIJE

Medijski pokrovitelji

Bilten tedna slovenske drame
Urednik: Andraž Polončič Ruparčič
Oblikovanje: Danijel Modrej in Darjan Mihajlović Cerar - Zavod Agregat
Bilten nastaja v sodelovanju z gledališkim portalom www.sigledal.org
Tisk: tiskarna Trajanus d.o.o. / naklada 250 izvodov

RAZODETJA

Ubrana »zaciklanost«

Številčna igralska zasedba pod režijsko taktirko Janeza Pipana v predstavi *Razodetja* nas za dobre tri ure prestavi v polpreteklo zgodovino, obdobje komunizma in perečih ideoloških vprašanj. Jovanovičeva drama je suma preteklih jugoslovanskih indicev, v katere subtilno infiltrira sedanjo družbeno ureditev. Besedilo namreč črpa iz njegovih leta 1980 napisanih *Karamazovih* – ko je bila socialistična Jugoslavija že močno razmajana in tudi eksplicitno kritizirana – in se s priključitvijo tranzicijske ere (devetdesetih let) zlije v svojevrstno entiteto. *Razodetja* so verodostojen transkript burnega jugoslovanskega dogajanja nekoč in danes, enciklopedija slovenske problematike v malem. Vpetost ljudi v spone določene ideologije sled za sledjo apelira na samo družbeno jedro, žarišče, iz katerega vznikajo raznovrstni ekscesi, vojne, osebne stiske ... Prek vihravih štiridesetih in šestdesetih let preteklega stoletja se logično nadaljuje slovenska epopeja v domnevno »lepšem« miljeu, obljubljeni demokratični ter neodvisni Indiji Koromandiji. Toda kar želita pokazati oba, tako dramatik kot režiser, je, da se spreminja samo vsebina – glede na kronotopološke parametre – ideologij in totalitarizmov; okvir ostaja isti. Vsak sistem uokvirja posameznika, ga oblikuje po svojih (nenapisanih) načelih in ovrednoti na podlagi njegovega nekonformističnega delovanja. V ospredju teksta/predstave je usoda jugoslovanske družine, zagrizenega komunista Svetozarja, ki je preplula dolgo pot socializma, tranzicije in se usidrala v današnjem kapitalističnem kaosu. Družina pooseblja aritmetični utrip bivše Juge in Slovenije. Dramski prizori – zapolnjeni so z besedilnimi vložki iz drugih Jovanovičevih dram – nazorno prikažejo, da se zgodovina (žal) ponavlja in da se ljudje celostno nikoli ne preobrazijo. V fokusu *Razodetij* je spominjanje, odkrivanje bolečih in na silo potlačenih bolesi ter individualnih napak, ki pa jih družba nikoli ne pozabi izbrskati na plan. Dediščina zabrisanih, a nikoli docela odstranjenih sledi v intervalih permanentno bruha svoje izločke. Sedanjost ažurno plasira prikrita dejanja določenih posameznikov, ki so (bili) tako ali drugače vpeti v družbeno-politično dogajanje. Če se umrlega komunista Svetozarja spominja njegova žena Olga – ki vestno obelodani njuno prehojeno zakonsko in politično pot –, »spodrsrljaje« funkcionarjev in aktivnih članov današnjega sistema redno lansirajo mediji. Spremenil se je čas, sistem; v družbi, kjer je dovoljeno vse, tudi nič ne ostane skrito. Heterogeni socializem je zamenjal fleksibilni kapitalizem v demokratični preobleki, kjer pa je na udaru – pod vodstvom »big brotherjevih« nevidnih niti – čisto vsak. Deviantna dejanja, ki zgolj potrjujejo gnilobo družbe, so razodeta hitreje kot kdajkoli, kar je ena izmed redkih pozitivnih (demokratičnih) sprememb. Zgodovina se namreč ponavlja, krog je sklenjen, kar je zasebno, postaja javno, izpostavljeno, okrcano in (ne) pravično sojeno. Za narodov blagor. Bojda.

Anita Volčanjšek

DUŠAN JOVANOVIČ: RAZODETJA/ režija in dramaturgija: Janez Pipan / scenografija: Marko Japelj / kostumografija: Bjanka Adžić Ursulov / glasba: Mitja Vrhovnik Smrekar / oblikovanje luči: Andrej Najdinjak / igrajo: Sebastian Cavazza, Bernarda Oman, Jure Henigman (Jordan Arih k. g.), Domen Valič (Natan Luka Vihar k. g.), Tjaša Železnik, Maja Šugman k. g. (Jana Zupančič), Matej Puc (Ivo Vitez k. g.), Primož Pirnat, Tanja Dimitrievska, Judita Zidar, Jožef Ropoša, Gašper Tič, Boris Kerč, Marta Kosturska k. g., Tina Abram k. g., Borislav Horvat k. g., Rafael Rijavec k. g.

PREDDRAMNIK 31
MAREC

Bilten Tedna slovenske drame
02
42. TEDEN SLOVENSKE DRAME

Foto: Primož Ekart

ZGODBA O NEKEM SLASTNEM TRUPLU ali GOSTIJA ali KAKO SO SE ROMAN ABRAMOVIČ, LIK JANŠA, ŠTIRINDVAJSETLETNA JULIJA KRISTEVA, SIMONA SEMENIČ IN INICIALKI Z. I. ZNAŠLI V OBLAČKU TOBAČNEGA DIMA /

PRIKLIC IMAGINACIJE IN ODGOVORNOSTI

Med besedilom in uprizoritvijo *zgodbe o nekem slastnem truplu ali gostija ali kako so se roman abramovič, lik janša, štirindvajsetletna julia kristeva, simona semenič in inicialki z. i. znašli v oblaku tobačnega dima* je navzoč izjemen magnetizem, medsebojna privlačnost, kjer se vsebina in uprizoritvena forma pomešata v eno samo enoto, sinhron skupek, ki zapelje v redko gledališko izkušnjo. Pisava Simone Semenič je odraz trdne avtonomne dramske drže, celo tako zelo, da lahko rečemo, da je kot avtorica predloge očitno vstavljena v režisersko/režiserjevo misel. Dramski tekst je namreč večplastna pripoved, mreža didaskalij, opisnih momentov in tankočutnega portretiranja protagonistov (*roman abramovič, lik janša, štirindvajsetletna julia kristeva, simona semenič in inicialki z. i., Truplo, Mornar*). Polzeča navpična naracija funkcionira kot pozicija, drsenje replik je gibko, melodično in jasno izčiščeno, tempiranje loka do dramskih zapletov pa izvršeno s poslušom, ki ne ugaja le bralcu, pač pa tudi (in predvsem) izvajalcu. Osrednji lik Mornar (Branko Jordan), tudi pripovedovalec in moderator »gostije«, je pozicioniran večnamensko; kot usmerjevalec dogajanja, razlagalec situacij, zlasti pa iniciator obiskovalčevega imaginacijskega potenciala. Skratka, njegova pojava je izjemno servilna, pri čemer se na zanimivem terenu znajde njegova mrežna identiteta. »v tej drami je sedem likov, eden izmed sedmih likov sem jaz/ jaz, sedmi lik v tej drami, stopim pred vas, spoštovano (zahodno) gledalstvo, stopim pred vas s pičo v roki/ jaz, sedmi lik v tej drami, nimam nobenega imena, sem brezimni lik, tako rekoč neznanec«

Ekart je izvršbo gostije umestil v zasebni prostor, ki je na eni strani sicer poln zgodovine in zasebnih momentov, a za gledalca/obiskovalca tako rekoč povsem nov, do neke mere tudi abstrakten. Obedovalni prostor je izčiščen vsakršnih odvečnih ali motečih rekvizitov in zvočnih

kulis, tisto, kar sproducira najgloblji učinek, je bržkone bližina in neposredni stik med izvajalcema in šestimi gosti, posedenimi za masovno jedlino mizo. Zanimiv obrat v dogodku je tudi ta, da tokrat gosti za spremembo ne ostanejo anonimni, še več, zapis njihovega imena jim že pred začetkom sugerira mesto njihove udeležbe.

Iva Babić v vlogi Trupla (»to truplo je nekoč bilo živ lik, nekoč, preden je končalo v obari, ki jo bom postregel med nocojšnjo gostijo.« pravi Mornar) pooseblja niz identitet, ki se »oglašajo« onstran in imajo kot premintle še zmeraj veliko povedati; zaradi tovrstne metafizične konotacije učinkujejo kot vrnjen odmev družbene slabe vesti, pometene pod preprogo. Prvoosebne zgodbe, v katerih smo »iz oči v oči« soočeni s posledicami uničujoče diskriminacije do žensk v deželah, kjer je ženska še vedno prototip za poceni delovno silo, belo blago in subjekt brez kakršnih koli pravic in dostojanstva, ponujajo vpogled v psihične globine zavrženih, ubitih, posiljenih in psiho-fizično maltretiranih žensk. »dragi gledalec, če nisi vedel do zdaj, potem zdaj ni več dvoma, da imaš pred sabo truplo / čez nekaj replik ti bo jasno, da je to zahodno truplo / v tej drami zahodnih trupel ni, samo vzhodna / (če kaj takega, kot je vzhodno truplo, sploh obstaja)«

Obred *Gostije* nas ne le sooči z odgovornostjo in nujnim oblikovanjem stališč do trenutnih globalnih politično-kulturnih polarizacij. Tako imaginarni gosti kot tudi mi smo povabljeni, da prebavimo tisto, kar smo zakuhali. Da morbidno »povečermamo« obaro s truplom in tako dobesedno sprejmemo ter ponotranjimo posledice svojih dejanj in še bolj nedejanj.

Zala Dobovšek
SiGledal

TSD_bilten_2.indd 1

3/30/12 1:22 PM

OBLECI ME V POLJUB

SASA PAVČEK

Bom pač tiha voda, tiho v dolgi strugi / si usodo zdolbem, stečem, stečem v neznan / smer obale, upajoč, da tvoja je ... (iz pesmi Kako do tebe?)

Njen glas poje o ljubezni. Trije trubadurji jo neutrudno spremljajo s svojimi glasbili in tkejo isto iz poljuba stkano obleko. Ko glas le za hip pojenja, se oglasi njeno telo, spominjajoč se spregovori o tistem onkraj besed. In tedaj zapleše ...

Nad sotočjem razburkanih dvomov, / na tanki brvi, ki čeznje sloni, / hodim samotna, / namenjena nikamor, / le k sebi. (iz pesmi Ljubiti za nič)

V formi govorjenega šansona se avtorica avtorefleksivno, včasih pa tudi avtoironično, izpoveduje in pripoveduje o ljubezni, o ljubezenskih iskanjih, hrepenenjih, bojaznih, uresničitvah in bolečinah. Vse zgodbe so ožarjene z njeno ženstvenostjo in ženskostjo, iz njih odsevata tako mehka milina kot vročična odločnost z iskreno zapeljivostjo. Njena prisotnost je vedno najmočnejša nekje na poti med prošnjo in nepopustljivostjo. Vsaka pesem je novo tveganje, ki pa je zanj neizbežna izbira na sledi (samo)izpolnitve.

Božanski dotik izdihljava / iste besede najinih ust, / istega smeha najinih sap, / istega poljuba najine dvojine. (iz pesmi Dotik)

Saša Pavček skupaj s pianistom Aljošo Rijavcem, kitaristom Šemsudinom Dinom Džopo in basistom Janom Oršičem tako prepleta svojo poezijo z glasbo, da se v poljub združena jezika dveh umetnosti zdita neločljiva. Glasbeniki s svojo avtorsko glasbo pesnici pomagajo pri lovljenju ravnotežja med povedanim in zasluženim, v svojih kompozicijah sledijo notranjim ritmom posameznih pesmi in občutljivo niansirajo širino njenih intimnih občutij in spoznanj.

Ana Obreza

SASA PAVČEK: OBLECI ME V POLJUB / režija in igra: Saša Pavček / glasba: Aljoša Rijavec, Šemsudin Dino Džopa, Jan Oršič

» Saša Pavček skupaj s pianistom Aljošo Rijavcem, kitaristom Šemsudinom Dinom Džopo in basistom Janom Oršičem tako prepleta svojo poezijo z glasbo, da se v poljub združena jezika dveh umetnosti zdita neločljiva. «

Kako gledate na režiserjeve posege v besedilo? V *Pohujšanju v dolini šentflorjanski* do besede sledite Cankarju.

Zakaj pa ne bi? Če mi to, kar je on napisal, popolnoma odgovarja. Postdramske performativne strategije so me zanimale pred tridesetimi leti. Zdaj nekaj časa že delam predstave, kjer se skušam čim manj vtikati v besedilo, ne zanima me drobljenje, ampak iščem, ravno obratno, arheološke sledi davno izgubljenih smislov in dejanj. Fikcija. Sanje. Dobre zgodbe. To potrebujem. Bi rekel, da tudi publika to potrebuje. Mislim na večinsko, nestrokovno publiko. Neobremenjeno. Ki ne pride v gledališče predalčkat, ampak kaj doživeti. Drugače pa še vedno mislim, da je dejanje pred govorjenjem in da je tekst zgolj eden od elementov. In ni naša naloga, da tekst interpretiramo ... Ustvarjati moramo svoje lastne svetove, potovati skozi vizije lastnih nebes in peklov. To pa ne pomeni, da moram nujno dokazovati svojo avtorsko superiornost, osvobojenost od teksta, tako da ga nujno zmrcvarim. Lahko ga, lahko pa tudi ne. Včasih je bolje znati samo dobro prisluhniti, kot pa se prepustiti svojim ekshibicionističnim nagonom.

V predstavi se poigravate z identitetami, tako Petrovo kot Zlo-dejevo, pa potem širše in na formalni ravni tudi s spolno. Je neka trdna identiteta sploh relevantna, sploh možna? Ljudi danes skrbi, da otroke v šolah učijo, da ne obstajata samo dva spola, vaša interpretacija *Pohujšanja* je potem lahko nevarna, pohujšljiva ...

To glede pohujšanja moram ves čas razlagati. Mislim, da si je Cankar z naslovom privoščil ljubljanske dame, gospode in njihova tiha hrepenenja. Naredil je dobro propagandno potezo. Glede inverzije seksualnih identitet pa je morda Cankar sam to nakazal že z imenom, ki ga je dal Petrovi spremljevalki. Jacint je bil Apolonov ljubimec, ki ga je Apolon ubil v navalu ljubosumja. Tudi sem se spraševal, kakšna je pravzaprav narava ljubezni tega manipulanta, politika, kriminalca

do Jacinte ... Glede ženskega Zlodeja, ki gre marsikomu, predvsem ženskam – vključno z igralko, ki je igrala Zlodeja – v nos, je pa tako, da sem – poleg provokacije – iskal gledališko efektan način, kako napraviti Zlodeja v osnovi drugačnega od ostalih šentflorjancev.

»Doline šentflorjanske Bog ni blagoslovil zato, da bi redila in pitala umetnike ...« Naša trenutna vlada ukinja samostojno ministrstvo za kulturo, Javno agencijo za knjigo, Slovenski filmski center, center sodobnih scenskih umetnosti ... Je aktualnost Cankarja danes zaskrbljujoča ali dokaz avtorjeve »veličine duha«?

Eno in drugo se ne izključuje. Videti je, da smo obsojeni na avtoritarno oblastniško nekulturnost ...

Če je bilo leta 1907 tako in danes ni nič drugače ... Kako vidite prihodnost?

Nič ne vidim. V takih mračnih časih je težko kaj videti ... Ves čas nam grozijo z revščino ... Ta strah nas spreminja v barbare. Tam okrog praga revščine je najbrž vprašanje kulture potisnjeno malo ob stran. Tistim, ki pa danes imajo, je kulturna identiteta v napoto.

Mitja Rotovnik je v intervjuju za Objektiv potožil, da prihaja nov rod menedžerjev, ki jim ni mar za umetnost in kulturo, da ne vidijo korelacije med uspešnim podjetjem in podpiranjem umetnosti.

ANDREJ ROZMAN ROZA

Narodna zavest je lahko zelo nevarna sila

Intervju s pesnikom, dramatikom, režiserjem in igralcem Andrejem Rozmanom. Roza je po srednji šoli na Filozofski fakulteti študiral slovenistiko, vendar študija ni dokončal in je leta 1981 ustanovil Gledališče Ane Monro. Od leta 2003 deluje pod okriljem svojega Rozinteatra, ki ima status delovanja v javnem interesu, v zdravi skrbi za slovenski jezik pa je junija 2009 ustanovil tudi svojo versko skupnost.

Versko skupnost zaničnikov ste ustanovili junija 2009 z namenom v Sloveniji uveljaviti in razširiti prepričanje, da je ničta stopnja DDV za izdelke, ki širijo slovenski jezik, mogoča kljub izgovorom, ki izvajanje ničte stopnje DDV na knjigo preprečujejo. Kako lahko še deluje vera v narodno zavest, ki temelj državnosti vidi v zavesti in ne v pravnih aktih?

Mislim, da je popolnoma jasno, da so temelji slovenske državnosti starejši od slovenske države in njenih pravnih aktov. Čeprav to ni zapisano v naši ustavi, je tudi jasno, da je Slovenija v svojem bistvu nacionalna država. Prav tako jasno in zlahka dokazljivo je, da je slovenski narod opredeljen z jezikom. Namen naše vere je širiti zavest o pomembnosti jezika in s tem narodno zavest postaviti na realna tla. Nas namreč ni strah, da bi narodne zavesti zmanjkalo. Bolj verjetno se nam zdi, da je bo v težkih časih vedno več. In ker iz zgodovine vemo, da je narodna zavest lahko zelo nevarna sila, se nam zdi pomembno, da razčistimo, za kaj pri našem narodu gre. Za narodov blagor so nam namreč različni trgovci sposobni prodati marsikaj.

Predvidevate, da bo stopnja zavesti v Sloveniji kdaj tolikšna, da bo vaša skupnost lahko izgubila temelje religioznosti in postala realna podlaga za spremembe pravnih določil?

Kar se tiče možnosti, da bi prišlo do uresničitve tistega, v kar verjamemo, da je možno – bojim se, da se bo to zgodilo kvečjemu kot opravičilo za manjšanje državne podpore produkciji v slovenskem

Rotovnik bo že vedel. Je pa tudi dobro ločiti med kulturo in umetnostjo. Kulturnik in umetnik sta dva zelo različna fenomena. Vsak slovenski hlapec ali valpet se zna od nekdaj obleči v »zakmašno« obleko in bolj ali manj kulturno zaplesati polko ali celo valček na Dunaju. Spomnim se duhovitega malomeščanskega slogana izpred okoli 20 let: »Kultura, to je vsa umetnost.« Že takrat se mi je zazdelo, da je močno zasmrdelo po zlodeju in cukrarni.

Se vam zdi, da se bodo umetniki spremenili v to, v kar se je spremenil Peter v *Pohujšanju*? V oportunistu z veliko »volje do moči«?

Ja, shiraš v cukrarni ali pa plešeš okrog županov in drugih oblastnikov za koncesijo, da lahko prodajaš meglo in kič. Korupcija na tem področju je dosti bolj neopazna in finančno zanemarljiva, ampak za stanje duha na Slovenskem nič manj pogubna.

Katarina Koprivnikar

SiGledal

» Korupcija na področju umetnosti in kulture je dosti bolj neopazna in finančno zanemarljiva, ampak za stanje duha na Slovenskem nič manj pogubna. «

jeziku. Ker je majhno jezikovno tržišče težava, ki ni samo naša, gojimo upanje, da bo nekoč o tem prišlo do širšega evropskega razmisleka. Hkrati pa se zavedamo, da takemu razmisleku nasprotujejo članice z jeziki, ki se nenehno stegujejo proti svojim manjšim sosedam.

Koliko članov danes šteje zaničniška verska skupnost? Je član vaše skupnosti tudi kateri od državnih funkcionarjev?

Trenutno se ne preštevamo. Jeseni 2009 nas je bilo nekaj čez dvesto. Naslednje štetje načrtujemo leta 2019. Med tistimi, ki so izpovedali svojo vero v to, da je v Sloveniji možna ničta stopnja DDV na vse izdelke, ki širijo slovenski jezik, ni niti bivših niti sedanjih državnih funkcionarjev. Nekateri med njimi so nam izrazili svoje simpatije in podporo ter se udeležili katerega od naših odmaševanj, dlje od tega pa niso šli.

V ustanovnem aktu zaničniške verske skupnosti med drugim zapišete, da ste se doslej z nacionalno tematiko ukvarjali v svojih predstavah, ampak ste pri tem ugotovili, da skrb za narodno zavest bolj sodi na področje religije kot umetnosti. Potem ste se obrnili k naravi, a kot zapišete v pesmi *Bukev*, ki govori o posekani bukvi pred novozgrajeno opero, »bukve ni več, meni pa je ostala pesem«. Kakšni so vaši načrti za prihodnost, tako Rozinteatra kot zaničniške skupnosti?

Pesem *Bukev* je še iz nacionalnega obdobja in govori o slovenski karakteristiki nenehnega brisanja lastne zgodovine. Rozinteatre se bo po *Hiphophondriji*, v kateri se ukvarja s pohlepom po bogastvu in zdravju, za notranjo rabo še naprej ukvarjal s podobnimi občelovškimi temami, medtem ko za zunanjo rabo pripravlja predstavo z delovnim naslovom *Slovenia for Beginners*. Zaničniško dejavnost pa čaka pasijon o trpljenju jezika, ki je bil prevelik za svoje uporabnike.

Anja Bajda